

Program og referat

fra Beredskabsrådets besøk i København 27.-28. mai 2019

27.05.2019: Forebyggelse af voldelig ekstremisme og den danske forebyggelsesmodel.

Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, Strandgade 25C, 1401 København K.

12:00-12:15	Working lunch og introduktion til besøgets program v. Anja Dalgaard-Nielsen, chef for Institut for strategi, Forsvarsakademiet og Professor II, Universitetet i Stavanger.
12:15-13:45	Introduktion til den danske forebyggelsesmodel og til vidensbaseret arbejde med forebyggelse v. Karin Ingemann, leder af Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme og Ann-Sophie Hemmingsen, chefkonsulent, Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme.
13:45-14:00	Pause
14:00-15:15	Forebyggelse på uddannelsesområdet i Danmark v. teamleder Jonna Wrigley, Undervisningsministeriet.
15:15-15:30	Pause
15:30-16:00	Refleksioner og opsamling v. direktør Anita Sandberg, Beredskabsrådet.

28.05.2019: Sikkerhed og beredskab på skoler og uddannelsesinstitutioner

08:00-09:00	PET's rolle i forebyggelse af ekstremisme v. afdelingschef Henrik B. Hansen, Forebyggende afdeling, PET.	Frue Plads 4, 1017 København K. Port A, Udvalgsværelse 4 (indgang fra Lindegården). Kontaktperson: Julie Talleruphuus, tlf. 93509150 Se kort nedenfor.
09:00-10:15	Forebyggelse og beredskab på Københavns Universitet v. rektor Henrik Wegener og driftschef ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet Nicolaj Brinkmann.	Frue Plads 4, 1017 København K. Port A, Udvalgsværelse 4 (indgang fra Lindegården). Kontaktperson: Julie Talleruphuus, tlf. 93509150 Se kort nedenfor.
10:15-11:00	Transport	
11:00-12:30	Working lunch og oplæg om forebyggelse og arbejdet med skoler og uddannelsesinstitutioner v. chefpolitiinspektør Knud Stadsgaard, Vestegnens Politi.	Birkelundsvej 2, 2620 Albertslund

Råd for samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren

OPPSUMMERING FRA BESØK I KØBENHAVN – NOEN HØYDEPUNKT

Generelt er inntrykket at København-turen var lærerik og givende faglig og sosialt. Anja Dalgaard-Nielsen hadde utnyttet sine kontakter og satt opp et tettpakket og innholdsrikt program. Eneste minus slik vi ser det er at vi fikk for liten tid til egne saker i Rådet, og dag to ble i overkant hektisk. Vi kunne med fordel planlagt en seinere avreise fra Kastrup slik at vi kunne fått enda bedre utbytte av besøkene på København Universitet og Vestegnen politidistrikt.

Første stopp på programmet var "Nationalt center for Forebyggelse af Ekstremisme" hvor Beredskapsrådet fikk en varm velkomst i historiske bygninger midt i sentrum. Den danske modellen har tre sentrale myndigheter som tak:

- Justitsministeriet (sikkerhet og trygghed)
- Udlændinge- og Integrationsministeriet (velfærd)
- Ministeriet for Barn, Undervisning og Ligestilling (Uddannelse)

Den nasjonale innsatsen koordineres av det aktuelle senteret vi besøkte. Modellen mobiliserer politi, sosiale innsatser, utdanning og helse i et tverrfaglig samarbeid. Radikalisering betraktes som risikoatferd på linje med annen kriminalitet. Vitensbasert kunnskap, handlingsplaner, metoder og redskap som senteret utvikler komme sektoren til gode.

To erkjennelser i Danmark: Det er vanskelig å implentere viten til praksis som faktisk er relevant og kan tas i bruk med god effekt. Dette tar tid. Nr to er at man har forsket mye på islamisme, men for lite på andre typer ekstremisme.

NB: En grunn til at Danmark ikke har et Beredskapsråd og ikke har fokus på forebygging i UH-sektoren er at radikalisering i akademiske sektor ikke anses å være et stort problem. Den danske forebyggingsmodellen er myntet på kommunene.

Særegent for Danmark er en paragraf (115) i Rettspleieloven som gjør det mulig for myndigheter å utveksle informasjon om personer på tvers av ansvarsområder og sektorer. Samarbeid, ikke angiveri eller overvåkning, er det som foregår i såkalte Infohus. Dette er ikke fysiske bygninger, men arenaer for samarbeid.

I Danmark har man skjerpet plikten til å melde fra. Man varsler for mye og for tidlig heller enn for seint og for lite. Merk framheving fra stopekstremisme.dk:

"Som udgangspunkt har alle ifølge loven pligt til at fortælle kommunen, hvis man har mistanke om, at et barn eller en ung lever under bekymrende forhold. (...) For offentligt ansatte gælder en udvidet underretningspligt, hvis de i forbindelse med deres arbejde får kendskab til eller har grund til at antage, at et barn eller en ungs trivsel og positive udvikling er i fare."

Danskene opererer med en tre-trinns innsatspyramide som kan sammenlignes med primær-, sekundær- og tertiærinnsats i Tiltakslista for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme (finn pdf på www.beredskapsradet.no):

1. **oppbyggende innsats** ligger i bunn og gjelder alle (demokrati og medborgerskap)
2. **foregripende innsats** rettet mot unge i risikozonen (landsdekkende korps av mentorer à la radikaliseringskontaktene)
3. **inngripende innsats** mot de som faktisk er i ekstremistiske miljøer eller i stor fare for å bli ekstremisert (exit-samtaler, inndragning av pass etc).

Viktige nettressurser som vi fikk anbefalt:

- <https://stopekstremisme.dk/er-du-bekymret/hvor-kan-du-henvende-dig>
- <https://arkiv.emu.dk/modul/den-demokratiske-samtale-9#>
- <https://hackhadet.dk/>
- <https://www.medieraadet.dk/medieradet/temaer/nettets-vildveje>
- Se også "Håndbog til kommuner om forebygging af ekstremisme" samt "Handlingsplan for hjemvendte syriansfarere"

Merk: Danskene er i ferd med å utarbeide nye retningslinjer for forebygging av radikaliserings og ekstremisme, altså noe tilsvarende Tiltakslista.

Dag to, første del

København Universitet: Innslaget om PETs rolle utgikk, men dette ga en smule tid for Rådet til å diskutere egne saker.

Rektor VDE ku, Henrik Wegener, holdt et tankevekkende og interessant innlegg om hvordan KU organiserer egen beredskap og hvorledes de arbeider forebyggende. Wegener påpekte at balansegangen mellom akademisk frihet og yringsfrihet på den ene siden, og en viss form for kontroll og innsikt i miljøer ("ikke-naivitet") på den andre, er svært vanskelig og "vidunderlig komplisert". Han viste til at universiteter ikke er noen akademiske republikker lenger, ingen stat i staten. For å minne om det representanten fra Justisdept i Norge sa i forarbeidene til Tiltakslista: Norsk lov gjelder også på campus.

Rektor Wegener mente også at i samfunnsvitenskapene er det vanskeligere å tillate at alle får uttale seg om alt fordi den ikke er så presis og faktabasert som naturvitenskapelig forskning. I "social sciences" kan det fort bli mindre akademisk og mer ideologisk. Vi gjør løpende vurderinger om undervisere går over streken. Og hvor går den? Hvem skal tegne den? Hva er det vi ikke ser? Hvordan se, melde fra og dermed forebygge tidlig nok?

- Vi foretrekker åpne debattrom der folk møtes framfor skriftlig kommentering/trolling alene og ofte anonym.

- Vi skal bruke god tid på å komme fram til fornuftige beslutninger, men så må vi ta noen avgjørelser og handle i henhold til dem. Muligens er det ikke en perfekt avgjørelse, men det får duge.
- Jeg tror vi oftere får henvendelser fra ulike myndigheter (som politiet) der de varsler oss om mulige casus å følge med på eller følge opp, enn vi melder til dem.
- Det foreligger an klar anbefaling om å være årvåken.

Driftschef ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Nicolaj Brinkmann, holdt et engasjerende og mer detaljert innlegg om beredskapsarbeidet ved KU. To momenter:

- Beredskapsansvar og -eierskap er fordelt ned til hvert enkelt institutt, jfr nærhets- og ansvarsprinsippet. Generelt råd: "Run!" KU vil ikke anbefale spesifikt hvor du skal "hide".
- Se GS4 sin "risk radar", særlig om "missing awareness" – manglende årvåkenhet.

Siste post på programmet dag to var Vestegnen politidistrikt ved chefpolitiinspektør Knud Stadsgaard & co. Politiet tok godt i mot oss og mønstret store deler av lederstaben pluss en skikkelig lunsj. Noen momenter fra dette noe korte besøket:

- Ett bekymringstegn er for lite til å varsle bekymring. Det danske politiet vurderer etter 19 parametre, uten at han gikk i detalj på dem.
- Interessant at gruppene som jobber med "anti-radikalisering" og "bande-exit" ble slått sammen, det viste seg at de har fokus på mange av de samme typene/casusene. Erfaringen er at de typiske tilfellene sjelden handler om studenter i høyere utdanning.
- Politiet forsøker tidlig å avdekke om det er en radikaliseringsspekulering, eller bare en sosial bekymring. Psykiatri? Andre helse-instanser?
- De fleste kvinnelige syriaferere viste seg å være type "stille og flinke". Mønsterbarn kan også være radikaliserte.

I etterkant ble det stilt spørsmål fra Beredskapsrådets sekretariat til politisjef Stadsgaard:

- Hvilket råd vil dansk politi gi angående hvordan man som student eller ansatt varsler bekymring? Altså hvis man har mistanke om radikalisering/ekstremisering hos en annen student/ansatt, bør man kontakte politiet eller hotline for radikalisering direkte, eller skal man gå via egen ledelse i den enkelte virksomhet?
- **Stadsgaard:** Svaret på dit spørsmål mener jeg skal ses i lyset og dermed i kontekst af jeres egen organisering og aftaler om underretning, og disse aftaler kender jeg jo ikke. I Danmark og for vores vedkommende Københavns Vestegns Politi, har vi en aftale med vores 11 kommuner og de mange uddannelsesinstitutioner – om at de er velkommen til at kontakte os direkte, hvilket flere har gjort. Vi har dog også set enkelte anonyme henvendelser via Efterretningstjenesten, der efterfølgende sendes til vores videre foranstaltning. Vi har haft stor glæde af den direkte kontakt, som der er lovgivningsmæssig hjemmel til. Den giver hurtig handlemulighed og dermed ofte hurtig afklaring.